

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ “ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟ ΧΩΡΟ”

Φίλοι συνάδελφοι,

το υλικό που έχετε στα χέρια σας αποτελεί καρπό συνεργασίας, κυρίως σε θέματα διδακτικής μεθοδολογίας και εκπαιδευτικού σχεδιασμού, του Εργαστηρίου Γεωγραφίας του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και του προγράμματος «Μελίνα-Εκπαίδευση και Πολιτισμός».

Όπως και σε προηγούμενες περιπτώσεις εκπαιδευτικού υλικού του προγράμματος ΜΕΛΙΝΑ, δε φιλοδοξούμε να προτείνουμε έναν ολοκληρωμένο τρόπο διδασκαλίας του μαθήματος αντιπαραθέτοντας το δικό μας υλικό σε κάποιο ήδη υπάρχον. Αντίθετα, καταθέτουμε συμπληρωματικές προτάσεις διδακτικής μεθοδολογίας βασισμένες όμως πάνω σε συγκεκριμένα παραδείγματα από τη διδακτέα ύλη.

Έτσι, από την ύλη του μαθήματος της Γεωγραφίας που διανύεται στην Ε΄ και ΣΤ΄ τάξη του Δημοτικού επιλέξαμε τρεις μόνον, ανεξάρτητες μεταξύ τους, θεματικές ενότητες. Πάνω σ’ αυτές επεξεργαστήκαμε τρεις εντελώς διαφορετικούς, ενδεικτικούς τρόπους διδακτικής αντιμετώπισης:

1. Εναλλακτική προσέγγιση των δυνατοτήτων του μοντέλου της Μετωπικής διδασκαλίας, στην ενότητα «Ταξιδεύοντας στη Μεσόγειο».
2. Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία (επεξεργασία στοιχείων από πρωτόκολλα δεδομένων), στην ενότητα «Ταξιδεύοντας στην Ελλάδα».
3. Διδασκαλία μέσα από προσχεδιασμένο «παιχνίδι περιπέτειας» (επίλυση διαδοχικών προβλημάτων), στην ενότητα «Ταξιδεύοντας με τους χάρτες».

Το υλικό σας προσκαλεί, στο διάστημα των δύο χρόνων που διδάσκεται η Γεωγραφία, να πειραματιστείτε με τις τρεις αυτές ενότητες δοκιμάζοντας τους τρεις προτεινόμενους «τρόπους». Κλειδί για τη μελέτη και εφαρμογή κάθε ενότητας αποτελεί, όπως πάντα, το Βιβλίο του Δασκάλου. Εκεί, για διευκόλυνσή σας, ξεχωρίσαμε με γκρι απόχρωση τις σελίδες που καθοδηγούν «Βήμα προς Βήμα» μια ολοκληρωμένη διδακτική εφαρμογή της κάθε ενότητας. Στις υπόλοιπες σελίδες, όσοι/-ες θέλουν, θα βρουν αναλυτικό παιδαγωγικό σκεπτικό για τα θέματα διδακτικής μεθοδολογίας που χαρακτηρίζουν την κάθε ενότητα. Τέλος, για όσους/-ες δεν ησυχάζουν παρά μόνον αν διαβάσουν όσο γίνεται περισσότερο, σε χωριστό παράρτημα στο τέλος του Βιβλίου του Δασκάλου υπάρχουν κείμενα με επιστημονικές πληροφορίες και αναλύσεις για τα θέματα (γνωστικά αντικείμενα) που πραγματεύεται η κάθε ενότητα καθώς και εκτεταμένη βιβλιογραφία. Αν ο πειραματισμός σας δυσκολέψει, περιμένουμε τις παρατηρήσεις σας. Αν πάλι αυτά τα περιορισμένης έκτασης «πειράματα» συντελέσουν σε μια ατμόσφαιρα δημιουργικής ευχαρίστησης, τότε αναζητείστε μόνον/-ες σας ευκαιρίες για την επέκτασή τους όπου αλλού κάτι τέτοιο είναι εφικτό. Γιατί βέβαια η αναζήτηση και η χρήση νέων εκπαιδευτικών εργαλείων και μεθόδων από το/τη δάσκαλο/-α, είναι ο ουσιαστικός στόχος πίσω από κάθε πρόταση διδακτικής μεθοδολογίας του προγράμματος ΜΕΛΙΝΑ.

Ποιά από τις τρεις μεθόδους σας «κέρδισε» περισσότερο; Ποιά έδωσε τα καλύτερα αποτελέσματα μέσα στην τάξη; Πώς αντέδρασαν οι μαθητές σας στην κάθε περίπτωση; Τί παραλλαγές θα προτείνατε και σε ποιά άλλα γνωστικά αντικείμενα θα μπορούσαν τέτοιες μέθοδοι να δοκιμαστούν;

Το τελικό προϊόν της επιστημονικής ομάδας (Ε.Μ.Π. – ΜΕΛΙΝΑ) κατατέθηκε στους επίσημους αποδέκτες του προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ για αξιολόγηση και αξιοποίηση τον Απρίλιο του 2000.

Στο διάστημα που ακολούθησε, το υλικό μελετήθηκε διεξοδικά από τους συνεργάτες του ΜΕΛΙΝΑ και με πολύ μικρές τροποποιήσεις αποφασίσαμε την πιλοτική τους έκδοση προκειμένου να εφαρμοστεί πειραματικά στα σχολεία του προγράμματος. Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον ακαταπρόσβλητο συνεργάτη μας κ. Β. Τσιάμαλο που με σχολαστική επιμέλεια διέτρεξε ολόκληρο το υλικό και, με τις παρατηρήσεις και τις εποικοδομητικές ενστάσεις του, συνέβαλε στο συνολικό παιδαγωγικό προβληματισμό του εγχειρήματος. Θεωρήσαμε σκόπιμο να περιλάβουμε σε ένα ξεχωριστό συνοδευτικό έντυπο τις προτάσεις των εργαστηρίων τέχνης του προγράμματος ΜΕΛΙΝΑ, για πρόσθετες δημιουργικές δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την προσωπική έκφραση των παιδιών.

Μελετείστε αυτές τις συμπληρωματικές προτάσεις. Ίσως κάποιες οδηγήσουν σε γόνιμη δραστηριότητα στις ώρες της αισθητικής αγωγής, προεκτείνοντας τις έννοιες του μαθήματος της Γεωγραφίας με απρόβλεπτους τρόπους. Άλλωστε όσοι/-ες συνάδελφοι θυμούνται το σχετικό «ανέκδοτο» από την παρουσίαση του εκπαιδευτικού υλικού για τα γενικά μαθήματα των πρώτων τάξεων του Δημοτικού, γνωρίζουν πολύ καλά ότι όλες αυτές οι προτάσεις διδακτικής μεθοδολογίας που σας στέλνουμε, σ' αυτούς τους απρόβλεπτους τρόπους αποβλέπουν και τη δική σας δημιουργική παρέμβαση καλωσορίζουν.

Καλή δουλειά,

Μένης Θεοδωρίδης.

Συμπληρωματικό κείμενο του Μ. Θεοδωρίδη για τη διδακτική μεθοδολογία που διέπει την ενότητα:

«ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»

«Έρευνα σε τέσσερις χαρακτηριστικές πόλεις».

Η επεξεργασία δεδομένων προκειμένου να απαντηθούν ερωτήματα και να εξαχθούν συμπεράσματα, δηλαδή η παραγωγή γνώσης, είναι συνήθης ερευνητική διαδικασία στον πανεπιστημιακό χώρο όπου ο ερευνητής, εκ των προτέρων, γνωρίζει τους περιορισμούς και τις μεθοδολογικές συνιστώσες του εγχειρήματος. Γνωρίζει δηλαδή πως κάποια στοιχεία μπορεί να επιβεβαιώνουν ή να καταρρίπτουν μια υπόθεση εργασίας, γνωρίζει πώς να αναζητά τα στοιχεία αυτά και πώς να τα αξιολογεί ώστε να καταλήγει σε, κατά το δυνατόν, έγκυρα και αξιόπιστα συμπεράσματα.

Στη δευτεροβάθμια όμως (και πολύ περισσότερο στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση) η συνήθης πρακτική είναι η απλουστευμένη διατύπωση των ήδη κατακτημένων συμπερασμάτων, δηλαδή της υπάρχουσας γνώσης, σε μορφή μάλιστα που να διευκολύνει την συστηματικότερη εκμάθησή της. Στις βαθμίδες αυτές, οι μαθητές καλούνται να «μάθουν» τη γνώση ενώ η «παραγωγή» γνώσης και οι συνακόλουθες διαδικασίες θεωρούνται, λόγω των νοητικών δυσκολιών που συνεπάγονται, δραστηριότητες των ερευνητών στα τριτοβάθμια ιδρύματα.

Η ανάγκη όμως να γνωρίζουν τα παιδιά τα εργαλεία παραγωγής της επιστημονικής γνώσης και τους μεθοδολογικούς τους περιορισμούς, οδήγησε τους σύγχρονους παιδαγωγούς στην προσπάθεια να εισαγάγουν τα παιδιά στο χώρο της «προσομοιωμένης παραγωγής γνώσης». Εδώ το ζητούμενο δεν είναι ακριβώς η παραγωγή πρωτότυπης γνώσης αλλά η εξοικείωση των παιδιών με τους μηχανισμούς παραγωγής γνώσης ώστε να οικοδομήσουν μια λιγότερο εξιδανικευμένη εικόνα των επιστημών.

Δηλαδή θα πρέπει αφενός να μάθουν να διάκινται θετικά στην ανατροπή της υπάρχουσας επιστημονικής γνώσης, αφετέρου να τολμούν να διατυπώνουν νέα ερωτήματα και νέες υποθέσεις διαρκώς αμφισβητώντας την ισχύ αυτής της υπάρχουσας γνώσης.

Μια τόσο μεγαλεπήβολη βέβαια αλλαγή στάσης απέναντι στις επιστήμες δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί ούτε με κηρύγματα ούτε με σύνθετες διαδικασίες που τα παιδιά αδυνατούν να παρακολουθήσουν. Θα επιδιωχθεί με πολύ μικρά βήματα όπως είναι η από πολύ νωρίς προσπάθεια να γνωρίσουν τα παιδιά απλουστευμένα μοντέλα παραγωγής γνώσης. Θα επεξεργαστούν προεπιλεγμένα στοιχεία ώστε να συνειδητοποιήσουν το μηχανισμό στήριξης μιας υπόθεσης εργασίας (δηλαδή ενός αρχικά αβέβαιου συμπεράσματος) με στοιχεία που προέρχονται από στατιστικούς πίνακες, απογραφές κ.λπ. Πώς θα επιβεβαιώσουμε την ξαφνική εγκατάσταση προσφύγων σε μια πόλη μελετώντας τους πίνακες απογραφής του πληθυσμού της; Πώς προκύπτει η επίδραση του οδικού δικτύου στην ανάπτυξη μιας πόλης;

Φυσικά τα συμπεράσματα είναι καθοδηγούμενα. Τα στοιχεία των πινάκων επιλέγονται έτσι ώστε να είναι μεν αληθινά και έγκυρα αλλά να μην περιέχουν

μεθοδολογικά απρόοπτα και δυσκολίες ερμηνείας που ξεπερνούν τις δυνατότητες των μαθητών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

**ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ
«ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ»**

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ:

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.

Στόχος της δραστηριότητας αυτής είναι η εξάσκηση των παιδιών στην οπτικοακουστική παρουσίαση ενός θέματος σε κοινό, δηλαδή στην ταυτόχρονη προβολή συνοδευτικών εικόνων κατά την προφορική παρουσίαση. Προϋπόθεση είναι η ανάθεση σε ομάδες παιδιών παρουσιάσεων με θέμα τα φυσικά χαρακτηριστικά των υπόλοιπων χωρών της Μεσογείου (όπως για παράδειγμα η Τουρκία και η Ελλάδα).

Τα παιδιά αφού διαβάσουν και επιλέξουν αυτό που κατά τη γνώμη τους αποτελεί το κύριο χαρακτηριστικό της χώρας που εκπροσωπούν, θα πρέπει να γράψουν το απαραίτητο κείμενο της παρουσιάσής τους. Τότε μόνον -και με βάση το κείμενό τους- θα πρέπει να αναζητήσουν σε βιβλία, περιοδικά (ίσως και στο INTERNET) τις φωτογραφίες εκείνες που απεικονίζουν όσο γίνεται πιο παραστατικά τις έννοιες που θέλουν να παρουσιάσουν. Πολλές φορές ίσως χρειαστεί να επιλέξουν ένα μέρος μόνον μιας φωτογραφίας ή να συνδυάσουν δύο φωτογραφίες μαζί σε μια συγκριτική διαφάνεια. Επίσης μπορεί να χρειαστεί να φτιάξουν κάποιο σχεδιάγραμμα ή ένα πίνακα με στατιστικά στοιχεία.

Ο καλύτερος τεχνικά και φθηνότερος τρόπος για τέτοιου είδους διαφάνειες είναι η χρήση λογισμικού παρουσιάσεων σε ηλεκτρονικό υπολογιστή. Με τη βοήθεια ενός σαρωτή (SCANNER), οι φωτογραφίες μπορούν να περαστούν στον υπολογιστή και στη συνέχεια, μέσω εκτυπωτή (PRINTER), να τυπωθούν έγχρωμες, πρώτα δοκιμαστικά σε χαρτί και μετά, σε ειδικές διαφάνειες προβολής μεγέθους A4. Ο σχετικός εξοπλισμός σε σπίτια ή γραφεία των γονέων μαθητών του σχολείου, δεν είναι καθόλου σπάνιος.

Με τον τρόπο αυτό, τα παιδιά θα προετοιμάσουν 10-12 συνοδευτικές διαφάνειες προβολής που θα πρέπει να στηρίζουν και να επεξηγούν οπτικά τα όσα θα λέγονται. Παρόμοια θα αξιοποιήσουν το χάρτη της Μεσογείου από το έτοιμο υλικό, για να ετοιμάσουν την εισαγωγική διαφάνεια της παρουσιάσής τους όπου θα σημειώνεται με χρώμα η θέση της χώρας που εκπροσωπούν και θα ετοιμάσουν μια δεύτερη διαφάνεια με το γεωφυσικό χάρτη της χώρας αυτής.

Όλες αυτές οι διαφάνειες A4 θα μπορούν να προβληθούν στην τάξη με απλό ανακλαστικό προβολέα (γραφοσκόπιο ή OVERHEAD PROJECTOR). Αν βέβαια το σχολείο διαθέτει κατάλληλο υπολογιστή και βιντεοπροβολέα, τότε οι τελικές έγχρωμες διαφάνειες μπορεί να είναι μόνον ηλεκτρονικές και να μη χρειαστεί να τυπωθούν καθόλου.

Εναλλακτικά τα παιδιά μπορούν να κολλήσουν κάθε φωτογραφία ή εικόνα χωριστά σε ένα χαρτόνι και να την κυκλοφορούν από χέρι σε χέρι. Για παρουσίαση που θα γίνει μόνο μία φορά, θεωρούμε ότι ο κόπος κατασκευής

μικρών διαφανειών (SLIDES) με τη φωτογραφική μηχανή του σχολείου είναι ίσως υπερβολικός.

Τέλος, μη λησμονήσετε να συντάξει η κάθε ομάδα και ένα πίνακα που θα αναφέρει από ποίο έντυπο και από ποια σελίδα πήρε η ομάδα την κάθε φωτογραφία της παρουσίασής της.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2:

Όπως και σε κάθε πραγματικό συνέδριο, θα πρέπει να τραβηχτούν μια σειρά από φωτογραφίες που θα καταγράφουν (σαν φωτορεπορτάζ) το γεγονός. Κάποια παιδιά εναλλάξ θα αναλάβουν, χρησιμοποιώντας τη φωτογραφική μηχανή του σχολείου, να παίξουν το ρόλο του φωτορεπόρτερ. Θα πρέπει να τραβήξουν λίγα «Γενικά κάδρα», μερικά «Μεσαία κάδρα» και πολλά «Κοντινά κάδρα» των παιδιών-ομιλητών, του δασκάλου-συντονιστή και των παιδιών-ακροατών. Μετά την εμφάνιση των φωτογραφιών σε διάσταση 10x15 θα επιλεγούν οι πιο χαρακτηριστικές ώστε, με τις κατάλληλες λεζάντες, να αποτελέσουν μια πινακίδα-ρεπορτάζ της εκδήλωσης.

Καλή δουλειά!

**ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ
«ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»**

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ:

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1:

Προκειμένου να ετοιμάσουν τα παιδιά «φάκελο στοιχείων» για τη δική τους πόλη θα πρέπει, πέρα από το πληροφοριακό υλικό, να αναζητήσουν παλιές και νεότερες φωτογραφίες που να παρουσιάζουν διάφορες όψεις της πόλης («Γενικά κάδρα» ολόκληρης της πόλης από πολύ μακριά, «Γενικά κάδρα» τοποθεσιών, δρόμων, πλατειών κ.λπ.) όπου να απεικονίζονται θέματα όπως οι εμπορικές συναλλαγές στη συγκεκριμένη πόλη, τα συγκοινωνιακά μέσα της πόλης, η ζωή στους δρόμους και η αρχιτεκτονική διαφόρων σημαντικών αλλά και λιγότερο σημαντικών κτηρίων της συγκεκριμένης πόλης. Φυσικά, ένα μέρος από τις φωτογραφίες αυτού του φακέλου που θα δείχνουν τη πόλη και τους κατοίκους της όπως είναι σήμερα, μπορούν να τραβηχτούν από τα ίδια τα παιδιά με τη φωτογραφική μηχανή του σχολείου.

Μη ξεχνάτε ότι για το κάθε θέμα (π.χ. για ένα εμπορικό δρόμο) θα πρέπει να υπάρχει ένα «πολύ Γενικό κάδρο» (που να δείχνει ολόκληρο το χώρο και τη διάταξή του) και ένα «λιγότερο Γενικό κάδρο» (που να δείχνει το πιο ενδιαφέρον σημείο του χώρου). Ακόμη είναι καλό να τραβηχτούν και «Μεσαία κάδρα» (που θα δείχνουν τη δραστηριότητα των ανθρώπινων ομάδων από κοντά) και μερικά «Κοντινά κάδρα» (που εστιάζουν την προσοχή μας σε σημαντικές λεπτομέρειες κτηρίων ή δραστηριοτήτων).

Αν έχετε την τύχη να βρείτε παλιές, ασπρόμαυρες φωτογραφίες σημείων της πόλης σας, αξίζει τον κόπο να προσπαθήσουν τα παιδιά να τραβήξουν σημερινές φωτογραφίες από τα ίδια σχεδόν σημεία που έχουν τραβηχτεί και οι παλιές, ώστε να παρατηρήσουν τις διαφορές.

Όλες αυτές οι φωτογραφίες, όταν εμφανίζονται καλό είναι να τυπώνονται σε διάσταση 10x15 εκ. ώστε να είναι εύχρηστες και τα στοιχεία τους ευδιάκριτα.

Οι «φάκελοι» των πόλεων, ας τονιστεί, δεν αποτελούν τουριστικά λευκώματα των αντίστοιχων πόλεων. Δε θα πρέπει δηλαδή να γεμίσουν με φωτογραφίες και φυλλάδια που έχουν στόχο να προσελκύσουν επισκέπτες και να αναδείξουν «τις ομορφιές» της κάθε πόλης. Εκείνο που ενδιαφέρει το μελετητή είναι να μαζέψει αντιπροσωπευτικό υλικό που να συμβάλλει στην αναζήτηση απαντήσεων και τη διεξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τα ερωτήματα που δίνονται στην αρχή της ενότητας.

Σε τι οφείλει η πόλη την ανάπτυξή της; Με ποια στοιχεία διαπιστώνουμε την (θετική ή αρνητική) ανάπτυξή της στα τελευταία 100 χρόνια; Πώς κατανέμονται σήμερα οι διάφορες λειτουργίες της πόλης; Πού είναι το εμπορικό της κέντρο; Πού οι διοικητικές υπηρεσίες; Πού οι χώροι ψυχαγωγίας, περιπάτου κ.λπ.; Πού είναι συγκεντρωμένη η βιομηχανική της δραστηριότητα; Με ποια συγκοινωνιακά μέσα εξυπηρετείται η πόλη; Πώς είναι η ρυμοτομία της;

Έτσι τα παιδιά, θα πρέπει να έχουν κάποιο λόγο κάθε φορά που θα επιλέγουν μια φωτογραφία (από κάποιο έντυπο ή από αυτές που με δική τους πρωτοβουλία θα τραβήξουν) για να την συμπεριλάβουν στο «φάκελο» της πόλης. Αυτό το λόγο θα μπορούν να τον τονίσουν και με την κατάλληλη λεζάντα που θα συνοδεύει την κάθε φωτογραφία.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2:

Σπουδαίο συμπλήρωμα για το «φάκελο» της δικής σας πόλης θα ήταν και μια κασέτα ήχου με συνεντεύξεις τυχαίων κατοίκων από διάφορα σημεία της πόλης σας. Όμως για να μπορέσουν οι απαντήσεις αυτές να μελετηθούν για την εξαγωγή κάποιων συμπερασμάτων, θα πρέπει να αναφέρονται στα ίδια πάντοτε ερωτήματα:

Στην αρχή της συνέντευξης, κάθε ένας που θα απαντά, θα πρέπει να λει το μικρό του όνομα και τη περιοχή που ζει στη πόλη.

- α. Πόσα χρόνια ζείτε στη πόλη αυτή;
- β. Τι είναι εκείνο που σας «κρατάει» στην πόλη αυτή; Δώστε μας τρεις τουλάχιστον σημαντικούς παράγοντες που σας «δένουν» στη πόλη αυτή.
- γ. Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, τα τρία πιο δυσάρεστα στοιχεία της πόλης μας που εύχεστε να αλλάξουν σύντομα;
- δ. Αν είχατε τη δυνατότητα να επιλέξετε τον τόπο διαμονής σας διατηρώντας τη δουλειά σας και τις συνήθειές σας, θα επιλέγατε να ζήσετε σε μια άλλη πόλη; Ποια και γιατί; Σε μια άλλη περιοχή της πόλης μας; Σε ποια και γιατί;

Χρησιμοποιώντας το δημοσιογραφικό κασετόφωνο του σχολείου, με φρέσκιες αλκαλικές μπαταρίες, τα παιδιά μπορούν να χωριστούν σε μικρές ομάδες και κάθε ομάδα να απευθύνει ΟΛΑ τα ερωτήματα σε τρία διαφορετικά άτομα (όχι συγγενείς και φίλους). Κάθε ομάδα θα πρέπει να δουλέψει σε διαφορετική ημέρα και, όσο γίνεται, σε διαφορετικά σημεία της πόλης.

Πριν βγουν στο δρόμο, τα παιδιά κάθε ομάδας θα πρέπει να εξασκηθούν κάνοντας ερωτήσεις στο δάσκαλο ή σε άλλα παιδιά. Μια καλή εισαγωγή προς ένα άγνωστο θα ήταν:

Είμαστε μαθητές της τάξης του Δημοτικού Σχολείου
Κάνουμε μια έρευνα για το μάθημα της Γεωγραφίας και θα θέλαμε να σας ρωτήσουμε μερικές ερωτήσεις για τη γνώμη που έχετε για την πόλη μας.
Θέλετε να μας διαθέσετε λίγα λεπτά;

(εφόσον δεχτεί):

Πώς είναι το μικρό σας όνομα και σε ποια περιοχή μένετε;

(ακολουθεί η πρώτη ερώτηση και αφού απαντηθεί, η δεύτερη κ.ο.κ. μέχρι να απαντηθούν ΟΛΕΣ οι ερωτήσεις).

Όποιος ρωτάει (ένας κάθε φορά) θα πρέπει να μη μιλάει ταυτόχρονα με αυτόν που απαντά, να μην τον διακόπτει και να έχει υπομονή μέχρι ο ερωτώμενος να ολοκληρώσει την απάντησή του.

Αν σε κάποια ερώτηση κάποιος δε θελήσει να απαντήσει, τα παιδιά θα πρέπει να είναι ευγενικά και να προχωρήσουν στην επόμενη ερώτηση. Στο τέλος θα πρέπει πάντοτε να ευχαριστούν τον συνομιλητή τους για το χρόνο που τους διέθεσε.

Αν τελικά συγκεντρωθούν απαντήσεις 9-12 διαφορετικών κατοίκων, ένα πιο δύσκολο «βήμα» για την τάξη, θα είναι να οργανωθούν οι απαντήσεις αυτές κατά τάξεις. Για παράδειγμα:

Πόσες απαντήσεις αναφέρονται σε συγκοινωνιακά προβλήματα;

Πόσες απαντήσεις υπαινίσσονται οικιστικά προβλήματα;

Πόσες απαντήσεις αναφέρονται σε προβλήματα εργασίας, απασχόλησης, ανεργίας κ.λπ.;

Καλή δουλειά!

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ

«ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΧΑΡΤΕΣ»

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ:

Κρύψτε ένα συμβολικό θησαυρό και φτιάξτε έναν απλό χάρτη που να οδηγεί στη κρυψώνα (χωρίς ανίγματα). Κατόπιν, με μια σειρά φωτογραφιών ή ένα σύντομο βίντεο, δείξτε την πορεία κάποιου παιδιού προς το θησαυρό καθώς ακολουθεί το χάρτη σας.

Θα πρέπει κατά την πορεία του παιδιού να προσπαθήσετε να συγκρίνετε το χάρτη-σχεδιάγραμμα που του δώσατε, με τη διαδρομή που ακολουθεί στον αληθινό χώρο.

- Πώς εμφανίζονται οι χώροι της διαδρομής προς το θησαυρό στη πραγματικότητα και πώς συμβολίζονται πάνω στο χάρτη;
- Μοιάζουν;
- Κάποιος «τρίτος» (ξένος) που θα παρακολουθήσει από μακριά τη διαδρομή μέσα από το χάρτη σας και μέσα από τις φωτογραφίες σας (ή το βίντεο), θα μπορέσει να σχηματίσει συνολική εικόνα του χώρου;
- Ποιες εικόνες-όψεις της διαδρομής θα πρέπει οπωσδήποτε να «δει» ο ξένος ώστε να θεωρήσετε ότι είδε όσα θα αντίκρυζε αν ερχόταν επί τόπου και κάλυπτε περπατώντας την ίδια διαδρομή;

Επιλέξτε τις πιο απαραίτητες φωτογραφίες (ή λήψεις) και μαζί με τον αντίστοιχο χάρτη, ετοιμάστε ένα λεύκωμα της διαδρομής.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (ΒΙΒΛΙΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ)

Φίλοι δάσκαλοι,

Στο βιβλίο αυτό περιλαμβάνονται ως συμπλήρωμα οι προτάσεις των εργαστηρίων τέχνης του προγράμματος ΜΕΛΙΝΑ, για πρόσθετες δημιουργικές δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την προσωπική έκφραση των παιδιών. Μελετήστε αυτές τις συμπληρωματικές προτάσεις. Ίσως κάποιες οδηγήσουν σε γόνιμη δραστηριότητα στις ώρες της αισθητικής αγωγής, προεκτείνοντας τις έννοιες του μαθήματος της Γεωγραφίας με απρόβλεπτους τρόπους.

Οι προτάσεις κάθε εργαστηρίου έχουν χωριστεί σε τρεις ενότητες, που αντιστοιχούν στις τρεις θεματικές ενότητες του εκπαιδευτικού υλικού της Γεωγραφίας:

1. «Ταξιδεύοντας στη Μεσόγειο».
2. «Ταξιδεύοντας στην Ελλάδα»
3. «Ταξιδεύοντας με τους χάρτες».

Ανάμεσα στις προτάσεις αυτές θα βρείτε δραστηριότητες που, παρά τις αναλυτικές τους οδηγίες, μπορούν να ολοκληρωθούν σε μια διδακτική ώρα ενώ άλλες μπορεί να απασχολήσουν ομάδες παιδιών για αρκετές εβδομάδες εξωσχολικής δραστηριότητας.

Σύμφωνα με τις ανάγκες σας και τις δυνατότητες των μαθητών σας επιλέξτε μόνον όσες δραστηριότητες κρίνετε ενδιαφέρουσες. Φυσικά οι δραστηριότητες είναι ανοιχτές σε τροποποιήσεις που, όποτε κρίνετε σκόπιμο, θα χαρούμε να γνωρίσουμε και να μοιραστούμε με ολόκληρη την κοινότητα του προγράμματος ΜΕΛΙΝΑ.

Καλή δουλειά!

Για τη σύνταξη και διαμόρφωση των προτάσεων που ακολουθούν εργάστηκαν:

Σχεδιασμός προτάσεων θεατρικού παιχνιδιού: Στέλιος Βγαγκές
Μαντώ Κουρετζή
Λάκης Κουρετζής
Μένης Θεοδωρίδης

Σχεδιασμός πρότασης για εικαστική έκφραση: Άννα Πλαγιάννη

Επιμέλεια συνοδευτικού δίσκου (CD) με μουσικά αποσπάσματα: Κώστας
Μόσχος

Σχεδιασμός προτάσεων οπτικοακουστικής έκφρασης: Μένης Θεοδωρίδης